

Nr 114.

Av herr **Pettersson** i Södertälje, om förhöjd avlöning åt riksdagens justitieombudsman och militieombudsman samt tjänstemännen å deras expeditioner.

Vid statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t bland annat fogat förslag till ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk i huvudsaklig överensstämmelse med ett av 1902 års löneregleringskommitté i ämnet utarbetat betänkande. Bland de befattningshavare, som skulle komma i åtnjutande av den föreslagna löneregleringen, äro även justitiekanslern och de vid justitiekanslersexpeditionen anställda tjänstemännen. Det föreslås sålunda, att avlöningsförmånerna skulle enligt den i kommittébetänkandet intagna löneplanen bestämmas för justitiekanslern enligt avdelning A 3:e lönegraden,

expeditionssekreteraren vid justitiekanslersexpeditionen enligt avdelning B 20:e lönegraden,

registratorn vid samma expedition enligt avdelning B 13:e lönegraden och

en expeditionsvakt enligt avdelning B 1:a lönegraden.

Som riksdagens justitieombudsman och militieombudsman för närvarande äro i avlöningshänseende likställda med justitiekanslern, synes i varje fall den lönereglering, som ifrågasatts för justitiekanslern och den vid hans expedition anställda personalen även böra komma riksdagens ombudsmän och deras expeditionspersonal till godo.

Därvid torde emellertid böra anmärkas följande:

Å justitieombudsmansexpeditionen har genom beslut av 1920 års lagtima riksdag registratorn uppflyttats till så kallad andragradstjänst med titeln sekreterare av enahanda typ, såvitt jag kunnat utröna, som finnes

anställd i riksförsäkringsanstalten, socialstyrelsen och pensionsstyrelsen. Enligt löneredgeringskommitténs förslag skall till tjänstemän av oförmälda typ utgå avlöningsförmåner i enlighet med löneplanen avdelning B 15:e lönegraden. Samma löneförmåner torde böra tillkomma sekreteraren å justitieombudsmansexpeditionen.

Å militieombudsmansexpeditionen är icke heller anställd någon registrator men däremot en byråintendent. Till denne lär för närvarande utgå en avlöning, vilken till beloppet ligger mellan den avlöning, som kommer en kapten och en major till godo. Som något Kungl. Maj:ts förslag till löneredgering för militära tjänstemän ännu icke föreligger och då den jämförelse med militära lönegrader, som förut varit bestämmande för avlöningen för byråintendenten endast under den förutsättningen synes äga berättigande, att till byråintendent antages en militär tjänsteman, torde avlöningen för honom böra fastställas oberoende av nämnda jämförelse och lämpligen bestämmas till samma belopp, som skulle utgå till den å justitieombudsmansexpeditionen anställde sekreteraren.

Vad riksdagens ombudsmäns egna avlöningsförmåner beträffar synes det icke tillräckligt att stanna vid vad i kommittébetänkandet upptagits för justitiekanslern eller 17,040 kronor.

För justitieombudsmannen bestämdes lönen 1876 till 8,000 kronor och 1911 till 11,000 kronor. När militieombudsmansämbetet inrättades, fastställdes för detsamma enahanda avlöning som för justitieombudsmannen. För närvarande åtnjuta ombudsmännen i likhet med justitiekanslern en tillfällig löneförbättring av 1,500 kronor.

Det torde emellertid, enligt vad jag erfarit, vara en bland såväl stats-tjänare som allmänheten tämligen allmänt utbredd uppfattning, att de ifrågasvarande ämbetena i avlöningshänseende äro ställda på ett plan, som icke fullt motsvarar ämbetenas vikt och betydelse. Redan vid 1809—1810 års riksdag yttrade statsutskottet, att, »då utskottet skolat föreslå justitieombudsmannens lönevillkor, utskottet icke kunnat undgå att fästa nödig uppmärksamhet å vikten och ansvaret av hans ämbete och dess vidsträckt omfattning, som efter dess instruktion förutsätter den mest tränga och oavbrutna verksamhet och sysselsättning». Enligt mitt förmenande är det uppenbart, att till riksdagens ombudsmän städse böra utses personer, som äro utrustade med icke blott gott omdöme utan även stor arbetsförmåga. Ärendenas mångfald och skiftande beskaffenhet fordra, i all synnerhet vad justitieombudsmansämbetet beträffar, att tjänsteutövaren ägnar all sin kraft och tid åt uppdraget. Då särskilt justitieombudsmannens årsredogörelser

visa en stadig tendens till stegring i arbetsbördan, måste även därtill tagas en viss hänsyn. Icke heller bör förglömmas det säregna förhållandet, att ombudsmännen åligger att till varje lagtima riksdag avgiva en vidlyftig ämbetsberättelse, krävande avsevärt arbete. Så ansträngande som dessa tjänster äro på grund av hela sin karaktär, ligger det i sakens natur, att de icke såsom andra ämbeten för en lång följd av år kunna utövas av samma personer. Detta vore väl icke heller lyckligt.

De ifrågavarande ämbetenas karaktär av tillfälliga uppdrag är tydligt fastslagen därigenom, att deras förvaltning varje år underkastas en ingående granskning inom första lagutskottet och att ämbetenas innehavare därefter väljas för allenast ett år i sänder. Vid flera tillfällen hava förslag väckts, åsyftande förlängning av den tidsperiod, för vilken justitieombudsmannen skulle väljas. Sådana förslag framkommo vid 1868, 1874, 1898 och 1899 års riksdagar, men vunno icke bifall. Jag hänvisar i denna del till den vid justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1911 års riksdag fogade historiken sid. 21 o. f.

Den omständigheten, att riksdagens ombudsmän tillsättas allenast på viss tid, synes böra tagas i betraktande vid bestämmandet av deras avlöningsförmåner. Såsom hittills under senare tid varit förhållandet, hava justitieombudsmannen och militieombudsmannen i likhet med justitiekanslern i avlöningshänseende varit likställda med generaldirektörer. Enligt nu gällande bestämmelser tillsättas emellertid bland dessa cheferna för medicinalstyrelsen och kommerskollegium på viss tid (6 år) och åtnjuta arvode av 15,000 kronor vardera med en tillfällig löneförbättring å 2,000 kronor eller sålunda tillhoppa 17,000 kronor. De skäl, som föranlett beredande av en särställning åt dessa chefer, har löneregleringskommittén ansett böra framdeles gälla även cheferna för socialstyrelsen och byggnadsstyrelsen. Beträffande nu nämnda fyra ämbetsmän yttrar kommittén följande: »I fråga om arvodet för de verkschefer, vilka tillsättas på viss tid, måste detsamma beräknas efter en något högre skala än beträffande avlöningar åt chefer med fullmakt eller konstitutorial. Då kommittén för den nuvarande normala generaldirektörsgraden föreslagit en avlöning av i runt tal 17,000 kronor, synes kommittén arvodet för de ifrågavarande på viss tid tillsatta verkscheferna böra bestämmas till 19,000 kronor. Kommittén föreslår alltså, att cheferna för ej endast medicinalstyrelsen och kommerskollegium utan även socialstyrelsen och byggnadsstyrelsen måtte tillsättas på viss tid, ävensom att arvodet åt envar av dessa chefer måtte bestämmas till 19,000 kronor.»

Med hänsyn till vad ovan framhållits, torde enligt mitt förmenande justitieombudsmannens och militieombudsmannens avlöningsförmåner böra bestämmas till ett arvode åt vardera av 19,000 kronor.

På grund härav hemställes,

att riksdagen måtte bestämma, att avlöningen å justitieombudsmannens och militieombudsmannens expeditioner måtte utgå från och med början av 1922 med för justitieombudsmannen och militieombudsmannen ett arvode av 19,000 kronor åt vardera samt för expeditionssekreterarna enligt den i löneredgeringskommitténs betänkande intagna löneplanen avdelning B 20:e lönegraden, för sekreteraren hos justitieombudsmannen och byråintendenten hos militieombudsmannen enligt löneplanen avdelning B 15:e lönegraden samt för en expeditionsvakt å vardera expeditionen enligt löneplanen avdelning B 1:a lönegraden.

Stockholm den 20 januari 1921.

Jakob Pettersson.